

Приложение 10

Св. Николай Охридски и Жички, Писмо до политика Н. Н., който пита за политическия морал

От Вашето писмо разбрах, че Вие сте склонен да признаете някакъв специален морал за политиката, различен от морала в другите човешки дела и отношения. Това не може да значи нищо друго, колкото и внимателно и деликатно да се изразявате, освен че онова, което във всекидневните човешки дела се смята за непочтено, се признава в политиката за почтено и онова, което в останалите човешки отношения е недопустимо, в политиката се приема за допустимо. Тази опасна тенденция, започнала първо не от Вас и не от вчера, доведе до там, че, за съжаление, народът наистина започна да смята политиката за особен морал, тоест - липса на морал. Не слушаме ли често и Вие, и аз от народните уста такава оценка за някого:

- Нима мислиш, че той говори истината? Не, той само политиканства!

Виждате ли каква бездна има между Вашия стремеж и мнението на народа? Вашият специален политически морал е наречен от народа просто лъжа и измама. А вие трябва да се съобразявате с мнението на народа, след като политиката в най-добрия си сми-

съл е народно дело, и то едно от най-големите народни дела. Аз знам какво желаете Вие. Вие бихте желали да откриете някакво особено умение, с което народът да просперира и държавата да устои. И това особено умение, което неизбежно прилича на умението да се играе хазарт, Вие бихте искали да наречете политически морал. Не се съмнявам, че Вашите подбуди са благородни, но всичко останало, което казвате, излиза извън кръга на морала, извън кръга на християнството и извън кръга на културата. Това е предисторическа игра и надиграване между по-силния и по-слабия, при което, ако не помага фалшива усмивка, помагат зъбите и ноктите, и обратно. На всичко това народът отговаря: *правдата крепи държавата и градовете*. Ако ли пък презирате тази желязна аксиома на нашия народ като „просташки“, чуйте какво твърдят културните англичани: *почтеността е най-добрата политика*. Имало е време през продължителното политическо школуване на англичаните, когато се мислело и другояче. Но опитът ги научил, че наистина почтеността е най-добрата политика. Един голям американски държавник казва: ако американците отиваха в парламента с такива мисли и чувства, с каквито отиват на църква, тогава нашата държава ще укрепне и нашият народ ще бъде доволен. - Дори и при древните езичници на нашия скъп Балкански полуостров най-много се прославили

онези държавници, които в обществените народни дела спазвали същите морални правила, каквито и в своите лични дела. Спомнете си как постъпил праведният Аристид, когато се гласувало за неговото изгнание от отечеството му. Някакъв непознат и неграмотен помолил Аристид да му напише на парче печена глина: Аристид да се прогони! А Аристид без двоумене написва това, което било в негова вреда.

Неделимостта на морала е обявена и закрепена с християнската вяра по-силно, отколкото с каквото и да било преди това. Една от главните причини за сегашните заблуди и нещастия на този малък европейски континент е двойственият морал. Един морал се изисква за личния, а друг - за обществения живот. Че това двуличие не води народите към добро, ни свидетелства постъпката на йерусалимските старейшини спрямо Христос и съдбата на народа Израилев след това. Съдейки сред народа си, те наказвали със смърт лъжесвидетелите, а на съда срещу Христос търсели само лъжесвидетели. Освен това, между себе си говорели, че Исус работи в полза на римляните (Йоан 11,48), а пред римлянина Пилат - че Исус е против римляните и против кесаря, защото *прави себе си цар* (Йоан 19,12), добавяйки лицемерно: *нямаме друг цар освен кесаря*. Това е двойствен морал. Това е политически морал, с който юдейските политици искали да спасят

своя народ, но го опропастили. Виждайки цялата тази интрига, цялата неморална фарисейска сплетня против Себе си, Господ им предсказал: *домът ви ще остане пуст*. Ето, това е плодът на политическия морал. Ето, това е страшният урок за всички народни водачи, които разцепват морала, отдалечавайки се от онази желязна народна аксиома: *правдата крепи държавата и градовете*.

Мир Вам и здраве от Господа.

Владика Николај Велимировић, МИСИОНАРСКА ПИСМА, 74. Писмо

Превод от сръбски: Хари Стоянов